

вимогами російського «Газпрома» і відмовився сплачувати за газ в російських рублях. Внаслідок припинення «Газпромом» поставок за контрактом з GasTerra після відмови оплати в російських рублях (з 31 травня 2022 року до дати закінчення контракту 31 жовтня 2022 року) до країни не надійшло близько 2 млрд кубічних метрів законтракованого газу. Компанія була створена шляхом анбандлінга Nederlandse Gasunie, який було розподілено на трейдера GasTerra та компанію з транспортування газу Gasunie. 50% акцій GasTerra є державною власністю Нідерландів, 25% акцій компанії у власності Royal Dutch Shell, 25% акцій компанії володіє ExxonMobil [5].

Інформаційні джерела:

1. Музиченко М. В. Стратегічна роль розвитку газотранспортної інфраструктури у забезпеченні енергетичної безпеки ЄС. *Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Економіка*. 2020. Вип. 19. С. 84-92. URL: http://visnyk-ekonomics.mdu.in.ua/publ/2020/vipusk_19/muzichenko_m_v/5-1-0-36
2. Нідерланди закриють найбільше родовище газу у Європі. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/10/7/692363/>
3. Nederlandse huishoudens betalen nu hoogste gasprijs in Europa. URL: <https://www.energievergelijk.nl/nieuws/nederlandse-huishoudens-betalen-nu-hoogste-gasprijs-in-europa>
4. Netherlands Plans to End LNG Imports From Russia, Minister Says – Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-04-12/netherlands-plans-to-end-lng-imports-from-russia-minister-says>
5. GasTerra will not go along with Gazprom's payment demands › GasTerra. URL: <https://www.gasterra.nl/en/news/gasterra-will-not-go-along-with-gazproms-payment-demands>

УДК 330.13

Р.М. Остапенко, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

З організаційно-економічної точки зору, модель розвитку підприємства – це формальний опис набору конкретних ситуацій (життєвого циклу та можливих варіантів розвитку), що охоплюють прогностичний період. Стратегія розвитку підприємства визначається низкою факторів. Слід зазначити, що вибір того чи іншого варіанту

залежить від наявного організаційно-економічного потенціалу підприємства та конкретної ситуації його використання.

Стратегічне планування було і буде одним з основних інструментів управління, а з формуванням ринкової економіки роль планування постійно зростає. Це пов'язано з ускладненням організаційно-економічних механізмів функціонування підприємств в умовах ринкової економіки. Розвивається і сам потенціал планування завдяки розвитку спеціальних математичних і математико-статистичних методів, появі потужних швидкодіючих електронно-обчислювальних машин і, нарешті, створенню автоматизованих систем управління.

Використання технологічних інструментів для стратегічного планування та управління підприємствами є завданням, що має фундаментальне значення для сьогодення. Це новий якісний етап у теорії та практиці управління економікою. Наша країна досягла значних успіхів у цій сфері, і ми можемо пишатися цим. Однак ми не можемо стояти на місці. Ми повинні продовжувати наполегливо працювати над удосконаленням як теорії, так і практики планування:

- підвищення наукового рівня;
- ми повинні підвищувати науковий рівень і вдосконалювати наші методи планування.

Це вимагатиме від нас не лише розвитку власних досліджень, але й творчого та критичного погляду на існуючий зарубіжний досвід.

Провідні фахівці в галузі дослідження операцій та кібернетики починають розглядати проблеми планування та управління економічними системами з точки зору формальної науки. Але їх значення не можна недооцінювати. Адже застосування точних методів завжди призводить до якісних стрибків у всіх сферах людської діяльності. Зокрема, у сфері бізнес-планування та управління комп'ютерні технології набувають все більшого поширення і здатні вирішувати завдання, які в іншому випадку були б окремими проблемами.

Моделювання аграрних та економічних процесів залежить від свідомого використання і тому орієнтоване на підвищення економічної ефективності сільськогосподарських підприємств. Економіко-математичне моделювання повинно, перш за все, визначати вимоги щодо варіантів стратегії розвитку підприємства. Однак, якщо вимоги до комбінування галузей будуть точно відображені, можна досягти ефекту оптимізації розвитку підприємств [1].

Комбінування галузей робить виробництво більш стійким, оскільки природні, технічні та трудові ресурси можуть бути повністю використані. У той же час, надлишок галузей у господарстві також небажаний; чим більше галузей, тим менший масштаб. Другим фактором

є перевага великомасштабного виробництва над дрібномасштабним. Тому фермери повинні мати таку комбінацію галузей, яка усуває недоліки вузької спеціалізації і дає переваги великомасштабного виробництва. Завдання полягає в тому, щоб використовувати комбінацію галузей, близьку до оптимальної для конкретних природних та економічних умов. Виробництво також залежить від інших факторів. Кінцевою метою таких завдань є визначення структури економічної діяльності, яка є близькою до оптимальної [2].

Найкраще ці завдання можуть бути вирішені в процесі моделювання відповідних економіко-математичних задач.

Проблема полягає у встановленні доцільності нового виду економічної діяльності та визначенні характеру структурних змін у посівних площах, які б усунули недоліки фрагментації асортименту продукції та дозволили скористатися перевагами великомасштабного виробництва.

У дослідженні запропоновано шляхи контролю за співвідношенням між витратами і доходами підприємств та підвищення їх прибутковості. Якщо прибуток є основною метою підприємства, то маржинальний аналіз є важливим способом її досягнення. У плануванні діяльності підприємства маржинальний аналіз може бути використаний у різний спосіб, наприклад, для визначення порогових значень виробництва для окремих культур за одночасних умов посіву.

Різновидом методу маржинального аналізу є так звана точка беззбитковості, яка характеризує обсяг продажів, при якому виручка від реалізації продукції дорівнює витратам на її виробництво.

Економіко-математичні моделі організаційного розвитку залежать від конкретного підприємства та умов, які необхідно врахувати.

Стратегія розвитку визначається з урахуванням специфічних умов діяльності підприємств регіону. Якщо попит на продукцію регіонального підприємства перевищує виробничі потужності підприємства, то метою оптимізації є стратегія, яка має забезпечити максимальний фінансовий результат (відповідно до асортименту продукції, "закріпленого за регіональним підприємством") з урахуванням наявних факторів виробництва. На насичених регіональних ринках підприємства не використовують свої виробничі потужності на повну потужність, і метою оптимізації є стратегія, яка мінімізує витрати підприємства та утримує масу доходу (продажу) на мінімальному рівні.

Відповідно до цієї мети, яка розглядається як стратегічний критерій, розраховується можлива кількість, структура і ступінь

технічної здійсненності продукції, що підлягає реалізації, визначається орієнтовний обсяг ресурсів і встановлюються критерії ефективності діяльності підприємства.

Будь-яке підприємство, незалежно від форми власності, може успішно функціонувати лише в тому випадку, якщо воно діє на основі комерційних розрахунків, де виробнича одиниця визнається стратегічною бізнес-одиницею в стратегічному управлінні. Для цього бізнес-одиниці необхідно визначити запланований обсяг виробництва, необхідні витрати та ціну реалізації. Економіко-математичне моделювання розглядається як самостійний науковий напрям, що займається розробкою економіко-математичних моделей та їх практичним застосуванням.

Інформаційні джерела:

1. Акофф Р. Планирование будущего корпорации / Р. Акофф. – М.: Прогресс, 1985. – 223 с.

2. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: Навч. посібник / В.Г. Герасимчук. – К.: КНЕУ, 2000. – 360 с.

УДК 336:316.422

О.А. Ткаченко, здоб. вищої освіти (*НТУ «ХПИ», Харків*)

Г.М. Коптєва, д-р екон наук, проф. (*НТУ «ХПИ», Харків*)

АУТСОРСИНГ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Для того щоб досягти успіху у сучасних умовах динамічного зовнішнього середовища, підприємства мають здійснювати свою міжнародну діяльність найбільш ефективним способом. Одним із шляхів оптимізації зовнішньо-економічної діяльності взагалі, та бізнес-процесів, зокрема, є розподіл обов'язків за компетенціями, тобто така організація діяльності, коли кожна окрема функція або завдання виконується фахівцями відповідної спеціалізації. Аутсорсинг є дієвим інструментом в реалізації такого підходу.

Тема аутсорсингу освітлюється у багатьох наукових працях учених-економістів, серед яких: О.І. Рогач [1, 2], Ю.°Антонюк [3], М.°Савченко, О. Крупа [4], С. Коверга, М.°Дзюба [5], Т.Т.Ковальчук, В.К. Загарій [6], Г.С.Прокудін, І.І. Прокудіна, О.М. Буря [7] та інші. Стрімка глобалізація світової економіки, розвиток засобів зв'язку,